

Владислав Омельченко

*аспірант кафедри публічного управління та регіоналістики
ОРИДУ НАДУ при Президентіві України*

ТРАНСФОРМАЦІЯ ІНСТИТУТУ ГРОМАДСЬКОГО КОНТРОЛЮ В УКРАЇНІ: СУЧАСНІ ВИКЛИКИ

Стаття присвячена реалізації громадського контролю в умовах стрімкого розвитку інформаційного суспільства в сфері публічного управління у зв'язку з відсутністю законодавчого врегулювання категорійних понять «індивідуальний громадський контроль» та «блоггерство», які сьогодні набувають стрімкого розвитку серед громадськості в Україні. Аналізується діяльність громадського контролю, через призму засобів масової інформації. Доводиться необхідність в глибокому дослідженні поняття індивідуальний громадський контроль який здійснюється з використанням можливостей інформаційно-комунікаційних мереж мас-медіа, враховуючи його потенціал впливу а саме: дослідити природу та правосуб'єктність індивідуального громадського контролю та «блоггерства» як наслідок трансформації інституту громадського контролю в епоху інформаційного суспільства з урахуванням останніх змін законодавства .

Ключові слова: громадський контроль; комунікація; індивідуальний громадський контроль; блоггерство; засоби масової інформації; публічне управління.

Vladislav Omelchenko

*PhD student of Public Administration and Regional Studies Chair,
ORIPA NAPA under the President of Ukraine*

TRANSFORMATION OF THE INSTITUTE OF CIVIC CONTROL IN UKRAINE: CONTEMPORARY CHALLENGES

The article is devoted to the implementation of public control in the conditions of rapid development of the information society in the field of public administration due to the lack of legislative regulation of categorical concepts "individual public control" and "blogging", which are rapidly developing among the public in Ukraine. The essence of public control is analyzed through the prism of the media. There is a need to expand and study individual public control through the media, namely to study the nature and legal personality of individual public control and "blogging" as a result of the transformation of public control in the information society given recent changes in legislation.

Today, the concentration of scientific research is definitely relevant and practically necessary, since public control is the basis of civil society, a guarantee of democracy and prerequisites for the integrated development and existence of members of such a society.

However, with the development of information and communicative networks and communication facilities, public control is transformed by the onslaught of modern invocations of the information society, forming new concepts that require a scientific approach and the desired doctrinal interpretation, which should become the basis for normative consolidation.

This is determined in the possible position of recommendations for the development or unification and identification of the position in legislation (terms) of individual public control and "blogs" to avoid discrepancies in the legislative space of Ukraine. In a modern informational society, in order to establish information and communicative communication of the state with the public, the joint development of tools that will be carried out by modern legal and legal improvement of the legislation in accordance with the current tasks of the present.

The purpose of the article is the theoretical substantiation and determination of possible ways to overcome legislative imbalances that arise in the development of an information society in relations with the state body, as well as improving the interaction of state power and society institutions through the legalization of a new concept of democratic state society. Taking into account changes taking place at the Institute of Public Control.

Key words: public control; communication; individual public control; blogging; mass media; public administration.

Постановка
проблеми

Визначається у можливому наданні рекомендацій щодо розробок, уніфікації та визначення місця положення в законодавстві (термінів) індивідуального громадського контролю та «блоггерства», для уникнення розбіжностей в законодавчому просторі України. В сучасному інформаційному просторі необхідно уніфіковані, спільно вироблені позиції влади, наукового співтовариства та інститутів громадянського суспільства, щодо подальшого вдосконалення законодавчої бази в сфері налагодження інформацій-

но-комунікативного зв'язку держави з громадськістю, які відповідатимуть реаліям сьогодення.

Аналіз
останніх
досліджень
і публікацій

Питаннями громадського контролю, його організація та здійснення є актуальною темою для наукових дискусій протягом багатьох років. Громадському контролю присвячені роботи сучасних авторів В. М. Гаращук, С. Ф. Денисюк, А. С. Крупник, М. М. Іжа, А. Ф. Мельник, І. М. Матвієнко, Н. М. Драгомарецька, О. І. Сквірський,

© Омельченко В.С., 2021.

Т. Семігіна, О. Г. Пухкал, А. К. Добровіцька, С. А. Коцінов, О. А. Смоляр, Н. Й. Медведєва-Яцюк та інші, які намагаються дати пояснення даному інституту та визначити напрями подальшого розвитку, розробити рекомендації та внести пропозиції до законодавства, які підвищуватимуть його ефективність та якість в епоху розвитку інформаційного суспільства.

Сьогодні спрямованість наукових досліджень розвитку інформаційного суспільства, безумовно, є актуальною та практично необхідною, оскільки громадський контроль є основою громадянського суспільства, гарантією демократії та необхідною умовою для всебічного розвитку та існування членів такого суспільства. Однак, з розвитком інформаційно-комунікаційних мереж та засобів комунікації громадський контроль трансформується під натиском сучасних викликів інформаційного суспільства, формуючи нові поняття які потребують наукового підходу та бажаного доктринального тлумачення, результат якого повинен стати основою для нормативного закріплення.

Мета

Мета статті є теоретичне обґрунтування та визначення можливих шляхів подолання законодавчого дисбалансу які виникають в процесі розвитку інформаційного суспільства у відносинах з публічною владою, а також удосконалення взаємодії публічної влади та інститутів громадського суспільства через легалізацію нових понять для демократичного громадсько-публічного врегулювання з урахуванням змін, які відбуваються в інституті громадського контролю.

Виділення невіршених раніше частин загальної проблеми

Попри те, що у сучасній науковій літературі представлені окремі аспекти підвищення ефективності громадського контролю, на нашу думку, недостатньо уваги приділялося трансформації механізмів громадського контролю, а саме, як та яким чином влада повинна реагувати відповідно до змін, які відбуваються в інформаційному суспільстві, та як громадський контроль змінюватиметься відповідно до таких змін.

Виклад основного матеріалу

При передачі влади державним, службовим та посадовим особам місцевого самоврядування громадяни повинні мати механізми, які дозволяють контролювати її використання. При цьому форми громадського контролю еволюціонують разом із суспільством, а його природа залишається незмінною із моменту створення перших демократичних державних утворень.

Тому, ключовими елементами громадського контролю завжди були механізми які дозволяли суспільству знати про дії публічної влади, зрозуміти їх дії, рішення та впливати на них. Взагалі, обов'язковість існування інституту громадського контролю в демократичному суспільстві – це загальноприйнятий принцип міжнародного права. Так, (спеціальний доповідач ООН) К. К. Куфа відзначає, що «...демократичне суспільство незалежно від його культурної, політичної, соціальної і економічної основи визначається за рядом принципів та інститутів, таких як плюралізм, верховенство права, законність, політичне рівноправ'я, громадський контроль та підзвітність уряду громадськості, яка в свою чергу беруть початок в концепції прав і свобод людини [2].

Таким чином, для утримання стійкого напрямку демократичне суспільство повинно дотримуватися і слідувати своїм загальноприйнятим нормам, правилам поведінки, які є закріплені у Конституції України. Так, інститут громадського контролю в системі державного устрою необхідно розглядати через призму Конституції України. Так, відомий конституціоналіст С. А. Авякьян звертає увагу, що поєднання суверенітету та демократії – це управління державними і суспільними справами самою громадськістю, уповноваженими їх інститутам громадянського суспільства та органами публічної влади, які повинні діяти під контролем суспільства [8, с. 34]. Тобто, функція суспільства яка виступає в якості джерела влади знаходиться в динаміці яка може і реалізується в різних інституційних формах, в основі яких, знаходиться контрольний механізм. Досить влучно сформульовано твердження, щодо громадського контролю сьогодення в роботі І. О. Сквірського, який зазначає, що громадський контроль – це спостереження громадськості за діяльністю органів державної влади, органів місцевого самоврядування та їхніми посадовими особами, а також за недержавними організаціями та іншими суб'єктами, задіяними в реалізації публічних функцій, що має на меті забезпечення законності й дисципліни у сфері публічного управління [13].

Тож, громадський контроль в нашій державі є цілеспрямованою спостережною діяльністю населення за встановленими нормами, правилами роботи публічної влади, тобто за ступенем виконання органами влади та іншими підконтрольними об'єктами їхніх соціальних завдань. Вагома кількість вчених єдині в думці, що громадський контроль є одним із видів соціального контролю який здійснюється об'єднаннями громадян і самими громадянами [7, с. 149; 4, с. 209].

Отож, таку діяльність здійснюють громадяни, соціальні групи, що складають інститути громадянського суспільства які вступають у взаємозв'язок з публічною владою, на приклад громадські об'єднання. Таким чином відбувається прямий зв'язок публічної влади з громадськістю. Підтверджуючи, що громадський контроль є одним із видів соціального контролю, який здійснюється об'єднаннями громадян і самими громадянами.

Таку ж позицію підтримує А. В. Григор'єв, вказуючи, що органи публічної влади є важливими каналами здійснення народовладдя при умові, що вони сформовані демократичним чином і знаходяться під контролем населення [17].

На думку учених, громадський контроль – характеризується такими особливостями: по-перше, кількість громадських контролюючих організацій постійно змінюється, тому держава повинна регулювати процес на законодавчому рівні, оскільки контрольні дії з боку недержавних структур і за умови відсутності їх правової регламентації фактично прирівнюються до нелегітимного вторгнення в різні сфери суспільного (державного) життя; по-друге, це дуалізм суб'єкта контролю, де одна сторона надає інформацію, а інша – зобов'язана реагувати відповідно до її змісту; по-третє, діяльність суб'єктів громадського контролю, порівняно з функціонуванням суб'єктів державного контролю, є усиченою, оскільки громадськість не уповноважена застосовувати до об'єктів контролю примусові заходи [6].

Необхідно пам'ятати, що в епоху інформаційного суспільства та з розвитком інформаційно-телекомуні-

каційних технологій громадський контроль трансформується, піддається якісним змінам які в свою чергу формують нові комунікативні зв'язки суспільства з публічною владою, такі як «Електронна демократія». Тому, комунікація стає формою існування публічного простору і це вказує на те, що правове поле в Україні буде змінюватися. Для прикладу, сьогодні будь-яка людина яка отримує відомості про діяльність органів публічної влади, може оперативно здійснити оцінку їх діяльності та використовуючи сучасні засоби комунікації опублікувати результати такого громадського контролю через ЗМІ, соціальні мережі, соціальні медіа в мережі Інтернет.

Так, можемо побачити, що сьогодні трансформація громадського контролю в світі набуло якісних змін, де громадський контроль зароджується в демократичному суспільстві, самостійних і повноцінних індивідів які вже, здійснюють індивідуальний громадський контроль, результат якого не можна передбачити, оскільки в законодавстві ще не врегульовано правосуб'єктність індивідуального громадського контролю який здійснюється «блогерами».

Погоджуємося, що діяльність пов'язана із поширенням публічної загальнодоступної інформації «блогером», легальна і досить важлива для формування суспільної думки та формування у населення комунікативної культури, оскільки і «блогери» можуть об'єднуватися у спільноти за інтересами, ділитися один з одним своїми поглядами, міркуваннями, політичними настроями, займатися пошуком односторонніх об'єднуватися навколо однієї ідеї, але якщо це не зашкодить іншим учасникам суспільного життя.

Так, під час пандемії в соціальних мережах та ЗМІ створювалися не офіційні інформаційні вливання, що швидко поширювалися серед населення в різних регіонах України, що нівелювало та знецінювало роботу публічної влади у боротьбі з гострою респіраторною хворобою. Таким, чином серйозно впливаючи на інформаційну безпеку держави, стабільність роботи публічної влади та збільшення напруження в суспільстві.

При цьому, шкода заподіяна законним правам та інтересам особам які задіяні в боротьбі з пандемією не враховується, але в результаті такого інформаційного вливання знижується довіра громадян та оцінка роботи медичних закладів і системи публічної влади, запускаючи процес спростування, інформації, для уникнення панічних настроїв у населення, часто спростування сприймається в суспільстві як «виправдання».

Щоб ближче зрозуміти про необхідність врегулювання питання в цьому напрямку. Нагадаємо, про досить цікавий, крок який зробив уряд Китаю. В лютому 2021 році, уряд Китаю ввів нові правила, які потребують від блогерів і впливових осіб отримувати згоду від влади для публікації в інтернеті контенту за певними темами, які включають політику, охорону здоров'я, економіку та судову систему. В Китаї ще з 2017 року були спеціальні дозволи на висвітлення таких тем, як політика та військова справа. У заяві китайського регулятора (Адміністрації кіберпростору Китаю), йдеться про нові вимоги які призначаються для стандартизації та управління публічними обліковими записами і платформами інформаційних послуг, аби вони були більш обізнаними щодо збереження правильного напрямку громадської думки. Таким, чином нові правила роз-

ширюють тематику висвітлення тем, запроваджених, ще в 2017 році, на які потрібно отримувати дозвіл.. За інформацією впливового (інтернет видання – AP) [9]. Однозначно можна стверджувати, що таке впровадження для України є жорстким, запроваджує цензуру та ін., але таке впровадження китайського уряду необхідно брати до уваги, тому що практика китайського уряду є досить цікава для вивчення науковцями та потребує аналізу для подальшого розвитку нашої країни.

Тому, для уникнення подібних ситуацій необхідно унормувати та ввести в законодавче поле, діяльності «блогерів», та індивідуального громадського контролю до того ж, підвалини щодо реалізації даної ідеї в законодавстві вже закладені.

Законодавство України, яке регулює роботу медіа, було написане ще в 1990-х роках і вже не відповідає цілій низці сучасних медійних потреб. Для прикладу, правове поле України не визначає статусу інтернет-ЗМІ, а це відкриває ціле поле для маніпуляцій. Також в законодавстві немає жодного слова про «блогерів», хоча це де-факто також мас-медіа, і подекуди «блогери» мають куди більший вплив на маси, ніж середньостатистична газета, а їхні тисячні аудиторії оперативніше формують громадську думку та здатні мобілізувати населення, що підпадає під інститути громадського контролю, та під законодавство про громадські організації, про забезпечення участі громадськості в реалізації державної політики, про публічні консультації та ін. НПА.

Погоджуємося з позицією О. Чувардинського, який зводить дії ЗМІ у інформаційному просторі до двох головних типів. Перший називається мобілізаційним і включає агітацію та пропаганду, другий – маркетинговим і використовує методи публік-рілейшнз та політичної реклами. Зазвичай, обидва типи застосовуються у демократичних суспільствах, але спостерігається превалювання другого. Цікавим є те, на що звернув увагу О. Чувардинський, – це агітаційно-пропагандистські методи застосовуються політичними суб'єктами демократичного (громадянського) суспільства там, де необхідно досягти соціальної підтримки цілей цього суб'єкта [10].

Проте такі методи повинні мати обмежене застосування, тоді як маркетингові стратегії в засобах масової інформації демократичних країн мають переважати. Гарний приклад цьому, відбувся 2 лютого 2021, коли РНБО ввела санкції проти цілого ряду телевізійних каналів в Україні, та заборонило їм виробляти свій «телепродукт» наступні п'ять років.

Так, відповідно щодо врегулювання «блогерства» в Україні необхідно розпочати, ще від 13 січня 2010 р., розпорядженням Кабінету Міністрів України №85-р, було схвалено Концепцію Проекту Закону України «Про основні засади державної комунікативної політики» [9], де в загальній частині зазначалося про необхідність удосконалення механізму регулювання процесу обміну інформацією, зокрема впровадити принцип партнерської взаємодії, що передбачає не тільки інформування населення, а й налагодження ефективного зворотного зв'язку, проведення відповідної роз'яснювальної роботи, встановлення громадського контролю за діяльністю органів державної влади та органів місцевого самоврядування, можливо це саме той механізм регулювання процесу обміну інформації.

У зв'язку з цим існує нагальна потреба у розроблен-

ні основних засад державної комунікативної політики, впровадження загальних стандартів інформаційного обміну між органами державної влади, органами місцевого самоврядування, засобами масової комунікації і громадськістю [11].

В цій же концепції частково регулюється питання налагодження комунікації між органами державної влади, органами місцевого самоврядування, засобами масової комунікації і громадськістю, що частково регулюється ЗУ «Про порядок висвітлення діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування в Україні засобами масової інформації» [12].

У ст. 2, Закон України «Про порядок висвітлення діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування в Україні засобами масової інформації» зазначається, що засоби масової інформації України відповідно до законодавства України мають право висвітлювати всі аспекти діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування.

Органи державної влади та органи місцевого самоврядування зобов'язані надавати засобам масової інформації повну інформацію про свою діяльність через відповідні інформаційні служби органів державної влади та органів місцевого самоврядування, забезпечувати журналістам вільний доступ до неї, крім випадків, передбачених Законом України «Про державну таємницю», не чинити на них будь-якого тиску і не втручатися в їх виробничий процес. Засоби масової інформації можуть проводити власне дослідження і аналіз діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування, їх посадових осіб, давати їй оцінку, коментувати. Особливу увагу потрібно приділити Частині 2, статті 2 цього ж закону яка зазначає, що розрив чи змішування змісту офіційної інформації, що оприлюднюється, коментарями засобу масової інформації або журналістом не допускається [12, с. 2]. Але індивідуальний контроль, який здійснюється «блогером», може зробити навпаки у зв'язку з відсутністю законодавчого врегулювання щодо «блогерства».

Також «блогерство» суперечить положенням Постанови КМУ від 05.11. 2008р. №976 про Порядок сприяння проведенню громадської експертизи діяльності органів виконавчої влади. де закріплено порядок інститутів громадянського суспільства.

Так, відповідно до Постанови №976, під інститутами громадянського суспільства слід розуміти: Громадські об'єднання, професійні спілки та їх об'єднання, творчі спілки, організації роботодавців та їх об'єднання, благодійні і релігійні організації, органи самоорганізації населення, недержавні засоби масової інформації та інші підприємницькі товариства і установи, легалізовані відповідно до законодавства [14, с. 2].

Зазначаємо, що в Українському законодавстві існують спроби легалізувати «блогерство» приєднавши їх до медіа простору. Але, законопроекти за результатами розгляду у першому читанні, «Про медіа» та «Про медіа в Україні» був направлений до Комітету з питань гуманітарної та інформаційної політики для підготовки на повторного першого читання з тим, щоб на базі основного та альтернативного законопроектів підготувати нову редакцію проекту Закону про медіа, з урахуванням зауважень та пропозицій експертів Ради Європи, провідних асоціацій медіа індустрії та громадських організацій медіа сфери [16].

Так, законопроект передбачає добровільну реєстрацію онлайн-медіа (за винятком аудіовізуальних онлайн-медіа, які мають обов'язково реєструватися в Нацраді). Але відповідальність за порушення закону «Про медіа» нести будуть як зареєстровані, так і незареєстровані медіа. Так, проект закону Про медіа від 27.12.2019 року № 2693 «Про медіа», а також «Про медіа в Україні», який отримав висновок комітету від 30.04.2020», пропонує всеохоплюючий підхід до регулювання друкованих засобів масових інформації та Інтернет-ЗМІ [12].

Тому концептуальні зміни, які необхідно вносити до норм законопроекту, що регулюють мовлення громад, а також суб'єкти мовлення громад, повинні бути відокремлені від суб'єктів, заснованих місцевими органами влади, а також необхідно внести деякі уточнення в поняття «блогерство» в інформаційному просторі, а також інформації про події значного суспільного інтересу, які стосуються публічного управління. На деякі положення цієї концепції також наполягають експерти Ради Європи [3].

Очевидним є те, що саме мас-медіа є тим середовищем у межах якого відбувається спілкування державної влади з громадським суспільством, а також є тим двигуном прогресу в розвитку інформаційного суспільства країни.

В Угоді про асоціацію 2014 року окремим додатком визначається зобов'язання України наблизити своє законодавство до законодавства ЄС у сфері аудіовізуальних медіа-послуг протягом двох років з дати набрання чинності Угоди [17]. Тому, ухвалення Закону України «Про медіа» має стати першим визначним кроком на шляху до реформування національної медіа-системи відповідно до вимог ЄС.

Також реформування національної медіа-системи відповідно до вимог ЄС сприятиме реалізації концепції розвитку цифрових компетентностей та затвердження плану заходів з її реалізації яка була затверджена розпорядженням Кабінету міністрів від 04.03.2021р. «Про схвалення концепції розвитку цифрових компетентностей та затвердженню плану заходів з її реалізації»

В концепції йдеться про таке: «формування та реалізація державної політики у сфері розвитку цифрових навичок та цифрових компетентностей громадян матиме вплив на ключові інтереси громадян, суб'єктів господарської діяльності, органів виконавчої влади» [1]. Тому необхідно визначити пріоритети в налаштуванні інформаційно-комунікативного зв'язку, де індивіди зможуть надавати оцінку діяльності публічної влади не порушуючи законодавства, а публічна влада не порушувати принципу відкритості та прозорості в своїй діяльності.

Можна зазначити, що такий вид контролю, як індивідуальний громадський контроль, досить новий та ще не встиг відбитися нормотворчих документах. Але потрібно нагадати, що в Україні 1 січня 2020 року набув чинності ЗУ «Про внесення змін до закону України «Про запобігання корупції», який визначив нове юридичне поняття «викривач корупції», що є досить схожим за функціональними особливостями індивідуального громадського контролю.

Так, згідно із законом, запроваджується поняття «викривач корупції». Це фізична особа, яка повідомила про факти корупційних або пов'язаних із корупцією

правопорушень іншою особою, маючи впевненість, що ці факти достовірні [6, ст. 2, ч. 1].

Законодавство визначає, що особа вважається викривачем від моменту повідомлення інформації про можливі факти корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень, інших порушень Закону України «Про запобігання корупції» [6]. Повертаючись вище сказаного, припустимо: якщо «блогер» опубліковує інформацію щодо фактів корупції або пов'язаних з корупцією правопорушень він може підпадати, під дію ЗУ «Про запобігання корупції(зі змінами)» та ідентифікуватися меться як «викривач корупції», оскільки правове поле, щодо діяльності «блогерів» в Українському законодавстві відсутні.

Тому, для розв'язання існуючих на нинішньому етапі розвитку суспільства та держави в Україні, щоб протистояти викликам щодо унормування та врегулювання питань у здійсненні індивідуального громадського контролю та «блогерства», пропонується:

- для уникнення колізій ввести в законодавство термін «індивідуальний громадський контроль»;
- використовуючи практику зарубіжних країн, в яких це впроваджено, визначити правосуб'єктність «блогерства» в Україні;
- запровадити додаткову систему моніторингу щодо реагування органів публічного управління на результати проведених індивідуальних громадських розслідувань;
- провести глибоке дослідження «блогерства» в Україні з врахуванням глобальних змін інформаційного суспільства з подальшим виведенням терміну «Блогер» в законодавче русло;
- створити реєстр блогерів України.

Висновки

Отже, проаналізувавши стан розвитку інституту громадського контролю в Україні відповідно до сьогоденних змін, з'ясовано можливі напрямки вдосконалення стану законодавства щодо покращення інституту громадського контролю в його якісному вираженні, чим було запропоновано науковому співтовариству перспективи подальших досліджень.

Законодавче закріплення нових термінів повинно сприяти вирівнюванню дисбалансу в інституті громадського контролю, а також вирішити нерегульовані питання щодо застосування мас-медіа в Україні. А також сприятиме свідомому та критичному ставленню громадян до інформації, яка зараз транслюється з різних джерел інформації, чим повинно спровокувати хвилю протистояння в інформаційній війні яка направлена на посягання миру в усьому світі.

В подальшому увага приділятиметься суб'єктам громадського контролю, які виявлятимуться в процесі комунікативного зв'язку в суспільстві. Таким чином, подальші дослідження повинні удосконалити наявне законодавство, яке пришвидшить наближення системи публічного управління України до європейський стандартів щодо інституту громадського контролю, та виробити універсальні інструменти налагодження зв'язку публічної влади з громадськістю в Україні із урахуванням сучасних викликів

Література.

1. Авьян С.А. Точка отсчета народ. Суверенная демократия в конституционно правовом измерении:

б. статей и материалов сост. С.Е. Заславский. Москва, 2007.

2. Associated Press (AP) – інформ. видання. URL: <https://apnews.com/article/taiwan-china-coronavirus-pandemic-blogging-50170ca73ed1f25ae769723e86c4d169>

3. Висновок комітету 30.04.2020 Скорочений текст №2693 від 27.12.2019 р., внесеного н.д. України О. Ткаченком та ін., реєстр.№2693-1 від 15.01.2020 р., внесеного н.д. України М. Княжицьким та ін. URL: <https://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2>

4. Денисюк С. Ф. Сутність громадського контролю: співвідношення понять у теорії та законодавстві. *Актуальні проблеми державного управління*: зб. наук. праць. 2008. № 2 (34). URL: http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Apdu/2008_2/doc/5/07.pdf.

5. Державне управління: навч. посіб. / А. Ф. Мельник, О. Ю. Смоленський, А. Ю. Васіна, Л. Ю. Гордієнко; за ред. А.Ф. Мельник. Київ: Знання-Прес, 2003. 343 с.

6. Про внесення змін до Закону України «Про запобігання корупції» щодо викривачів корупції: Закон України URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/198-20#Text>

7. Конституционно-правовое регулирование использования современных информационно-коммуникационных технологий при осуществлении институтов прямой демократии в России. автореф. Москва. 2020 г. 20 с.

8. Олександр Чувардинський «Четверта влада» в структурі громадянського суспільства наукові записи. URL: https://ipiend.gov.ua/wp-content/uploads/2018/07/chuvardynskiy_chetverta.pdf

9. Про схвалення Концепції проекту Закону України «Про основні засади державної комунікативної політики» №85р. від 13.01.2010 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/85-2010-%D1%80#Text>

10. Про порядок висвітлення діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування в Україні засобами масової інформації (стаття 2). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/539/97-%D0%B2%D1%80#Text>

11. Порядок сприяння проведенню громадської експертизи діяльності органів виконавчої влади: Постанова Кабінету Міністрів України N 976 від 05.11.2008 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/976-2008-%D0%BF#Text>

12 Про медіа а також Про медіа в Україні: Проект Закону № 2693 від 27.12.2019 р. URL: https://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=67812

13. Розпорядження Кабінету міністрів від 04.03.2021 р. «Про схвалення концепції розвитку цифрових компетентностей та затвердження плану заходів з її реалізації». URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-shvalennya-koncepciyi-rozvitku-cifrovih-kompetentnostej-ta-zatverdzhennya-planu-zahodiv-z-yiyi-realizaciyi-167-030321>

14. Сківський І. О. Інститут громадського контролю в Україні та його правова природа. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Юриспруденція*. 2016. №19.

15. Стеценко С. Г. Адміністративне право України: навч. пос. Київ: Атіка, 2011. 624 с.

16. Терроризм и права человека. Предварительный доклад, подготовленный Специальным доклад-

чиком г-жой К. К. Куфой. П. 18. Док. ООН E/CN.4/Sub.2/1999/27.

17. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони Глава 15 Політика з питань аудіовізуальної галузі Стаття 396 (ч.2). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011#Text

References.

1. Aviakian S.A. Tochka otscheta narod. Suverennaia demokratiya v konstytutsyonno pravovom yzmerenyy: sb. statei y materialov sost. S.E. Zaslavskiy. Moskva, 2007.

2. Associated Press (AR) – inform. vydannia. URL: <https://apnews.com/article/taiwan-china-coronavirus-pandemic-blogging-50170ca73ed1f25ae769723e86c4d169>

3. Vysnovok komitetu 30.04.2020 Skorochenyi tekst №2693 vid 27.12.2019 r., vnesenoho n.d. Ukrainy O. Tkachenkom ta in., reistr. №2693-1 vid 15.01.2020 r., vnesenoho n.d. Ukrainy M. Kniazhytskym ta in. URL: <https://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2>

4. Denysiuk S. F. Sutnist hromadskoho kontroliu: spivvidnoshennia poniat u teorii ta zakonodavstvi. *Aktualni problemy derzhavnoho upravlinnia*: zb. nauk. prats. 2008. № 2 (34). URL: http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Apu/2008_2/doc/5/07.pdf.

5. Derzhavne upravlinnia: navch.posib. / A. F. Melnyk, O. Yu. Smolenskiy, A. Yu. Vasina, L. Yu. Hordiienko; za red. A.F. Melnyk. Kyiv: Znannia-Pres, 2003. 343 s.

6. ZU «Pro vnesennia zmin do Zakonu Ukrainy "Pro zapobihannia koruptsii" shchodo vykryvachiv koruptsii». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/198-20#Text>

7. Konstytutsyonno-pravovoe rehulyrovanye yspolzovaniya sovremennykh ynformatsyonno-kommunikatsyonnykh tekhnolohiy pry osushchestvlenii ynstitutov priamoj demokratyy v Rossyy. avtoref. Moskva. 2020 h. 20 s.

8. Oleksandr Chuvardynskiy «Chetverta vlada» v strukturі hromadianskoho suspilstva naukovy zapysy. URL: https://ipiend.gov.ua/wp-content/uploads/2018/07/chuvardynskiy_chetverta.pdf

9. Pro skhvalennia Kontseptsii proektu Zakonu Ukrainy «Pro osnovni zasady derzhavnoi komunikativnoi polityky» №85r. vid 13.01.2010 r. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/85-2010-%D1%80#Text>

10. Pro poriadok vysvitlennia diialnosti orhaniv derzhavnoi vlady ta orhaniv mistsevoho samovriaduvannia v Ukraini zasobamy masovoi informatsii (stattia 2). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/539/97-%D0%B2%D1%80#Text>

11. Poriadok spriannia provedenniu hromadskoi ekspertyzy diialnosti orhaniv vykonavchoi vlady: Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy N 976 vid 05.11.2008 r. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/976-2008-%D0%BF#Text>

12 Pro media a takozh Pro media v Ukraini: Proekt Zakonu № 2693 vid 27.12.2019 r. URL: https://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=67812

13. Rozporiadzhennia Kabinetu ministriv vid 04.03.2021 r. «Pro skhvalennia kontseptsii rozvytku tsyfrovyykh kompetentnostei ta zatverdzhennia planu zakhodiv z yii realizatsii». URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-shvalennya-koncepciyi-rozvitku-cifrovih->

kompetentnostej-ta-zatverdzhennya-planu-zahodiv-z-yiyi-realizatsiyi-167-030321

14. Skvirskiy I. O. Instytut hromadskoho kontroliu v Ukraini ta yoho pravova pryroda. *Naukovyi visnyk Mizhnarodnoho humanitarnoho universytetu. Ser.: Yurysprudentsiia*. 2016. №19.

15. Stetsenko S. H. Administratyvne pravo Ukrainy: navch.pos. Kyiv: Atika, 2011. 624 s.

16. Terroryzm y prava cheloveka. Predvartelnyy doklad, podhotovlenny Spetsyalnym dokladchykom h-zhoi K. K. Kufoi. P. 18. Dok. ООН E/CN.4/Sub.2/1999/27.

17. Uhoda pro asotsiatsiiu mizh Ukrainoiu, z odniiei storony, ta Yevropeiskym Soiuzom, Yevropeiskym spivtovarystvom z atomnoi enerhii i yikhnyimi derzhavamy-chlenamy, z inshoi storony Hlava 15 Polityka z pytan audiovizualnoi haluzi Stattia 396 (ch.2). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011#Text